

Sygn. akt IV CSK 415/16

POSTANOWIENIE

Dnia 26 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa T. N.

przeciwko P. N.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 26 stycznia 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 29 grudnia 2015 r., sygn. akt V ACa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 7200 (siedem tysięcy dwieście) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanej P. N. od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 29 grudnia 2015 r., sygn. akt V ACa [...] Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1, 2 i 4 pkt 4 k.p.c. Przesłanki te nie

zostały jednak spełnione. W skardze kasacyjnej opartej na pierwszej podstawie, zarzuciła naruszenie art. 65 k.c., art. 527 k.c. i art. 528 k.c., przez wadliwe zastosowanie do umowy darowizny zabudowanej nieruchomości położonej w G. przy ul. B., zawartej w dniu 29 listopada 2012 r. pomiędzy dłużniczką powoda, a pozwaną oraz wadliwą ocenę umowy z dnia 25 lipca 2012 r., na podstawie której pozwana darowała dłużniczce powoda udział wynoszący $\frac{1}{2}$ części w zabudowanej nieruchomości położonej w G. przy ul. B..

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.). Nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego kwestia sprowadzająca się do zwykłej wykładni prawa i jego zastosowania w konkretnym stanie faktycznym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2008 r., III UK 52/08, nie publ.).

Występowanie istotnego zagadnienia prawnego skarżąca łączyła z kwestią oceny przez pryzmat przesłanek wymaganych do uwzględnienia skargi paulińskiej, czy fraudacyjny charakter można przypisać także zamiennym umowom darowizny pomiędzy członkami rodziny, w sytuacji ekwiwalentnego charakteru takich czynności prawnych, w kontekście rzeczywistych *causae* umów zawartych nominalnie jako umowy donacyjne, gdy strony umówiły się na zamianę.

Powyższe zagadnienie prawne nie przystaje do stanu faktycznego tej sprawy, bowiem treść obu umów nie zawiera elementów przedmiotowo istotnych dla umowy zamiany. Zgodnie z art. 603 k.c. przez umowę zamiany każda ze stron zobowiązuje się przenieść na drugą stronę własność rzeczy w zamian za zobowiązanie się do przeniesienia własności innej rzeczy. Tymczasem umowa z dnia 25 lipca 2012 r.

jest umową darowizny w czystej postaci, bowiem pozwana darowała dłużnicze powoda udział w nieruchomości bezpłatnie, a zatem podstawa przysporzenia była właściwa dla umowy darowizny (*causa donandi*), która wymaga dokonania czynności prawnej wyłącznie po to, aby nastąpiło przysporzenie na rzecz innej osoby bez żadnego ekwiwalentu (art. 888 § 1 k.c.). Natomiast umowa z dnia 29 listopada 2012 r. była wprawdzie umową darowizny, ale połączona z częściową odpłatnością (*negotium mixtum cum donatione*), gdyż na rzecz darującej dłużnicze powoda, obdarowana pozwana ustanowiła służebność mieszkania.

Brak jest podstaw do odmiennej oceny obu tych umów, skoro zostały dokonane w różnym czasie i w sporządzonych aktach notarialnych, którymi te czynności zostały udokumentowane nie ma zapisów wskazujących na związek pomiędzy nimi, który uzasadniałby przyjęcie innych podstaw przysporzenia, aniżeli te, które wynikają z ich treści.

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Zdaniem pozwanej istnieje również potrzeba wykładni przepisów prawa materialnego, gdyż przedmiotem dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego była jedynie ocena możliwości ochrony wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika, w sytuacji zmieszania się składników majątku dłużnika ze składnikami majątku osoby trzeciej, przy czym dotyczyło to przypadku, gdy przedmiotem czynności dłużnika były pieniądze lub inne rzeczy zamienne, a nie jak w tej sprawie nieruchomości.

Problem jednak w tym, że wskutek zawarcia odrębnych umów z dnia 25 lipca 2012 r. oraz z dnia 29 listopada 2012 r., mających za przedmiot inne nieruchomości, nie doszło do pomieszania obu składników majątkowych tak pod względem podmiotowym, jak i przedmiotowym. W związku z tym, wskazana przez skarżącą podstawa przyjęcia skargi kasacyjnej nie występuje.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.).

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej skarżąca wywodziła z istotnego polepszenia sytuacji powoda, gdyż zaskarżony wyrok pozwala mu na egzekucję z nieruchomości darowanej przez dłużniczkę powoda córce, podczas gdy już wcześniej prowadził egzekucję z udziału jaki dłużniczka uzyskała od córki jako ekwiwalent.

Z wiążących ustaleń faktycznych wynika, że prowadzona dotychczas egzekucja z majątku dłużniczki, w tym z udziału w nieruchomości położonej w G. przy ul. B. nie jest efektywna, a ponadto majątek dłużniczki nie wystarcza na pokrycie wierzytelności powoda.

Stan pokrzywdzenia w rozumieniu art. 527 § 2 k.c. powstaje na skutek takiego stanu majątku dłużnika, który powoduje niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2001 r., IV CKN 525/00, Biul. SN 2002, nr 5, s. 11, z dnia 29 czerwca 2004 r., II CK 367/03, nie publ. z dnia 14 lutego 2008 r., II CSK 503/07, nie publ.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 108 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt. 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt. 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. 2015, poz. 1800, ze zm. w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. 2016, poz. 1668).

jw

l.n